

II

(Известия)

ИЗВЕСТИЯ ОТ ИНСТИТУЦИИТЕ И ОРГАНИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

КОМИСИЯ

**Съобщение на Комисията относно обработването обезценените активи в банковия сектор на
Общността**

(2009/C 72/01)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. От средата на 2007 г. функционирането на кредитните пазари на едро беше сериозно затруднено. В резултат на това секна ликвидността на банковия сектор, а банките неохотно отпускат заеми една на друга, както и на останалата част от икономиката. Тъй като смущенията на кредитните пазари нараснаха през последните осемнадесет месеца, финансовата криза се задълбочи и глобалната икономика навлезе в дълбока рецесия.
2. Трудно е да се предвидят решения на финансовата криза и възстановяването на глобалната икономика, без да се осигури стабилност в банковия сектор и останалата част на финансовата система. Само тогава доверието на инвеститорите ще се възстанови и банките ще възобновят отпускането на заеми. Вследствие на това държавите-членки взеха мерки за стабилизирането на своите банкови сектори и за поддържане на кредитирането, по-конкретно предоставянето на капитал чрез публично финансиране и отпускането на правителствени гаранции за междубанковото кредитиране. Тези мерки бяха обявени през октомври 2008 г. и през последните месеци бяха постепенно приложени.
3. Наскоро някои държави-членки обявиха своето намерение да допълнят съществуващите мерки за подкрепа с осигуряването на някакъв вид облекчение за обезценените банкови активи. Тези заявления, заедно с подобна инициатива в САЩ, предизвикаха по-широк дебат в Общността относно ползите от облекчението на активите като правителствена мярка в помощ на банките. В контекста на този дебат настоящото съобщение бе подготвено от Комисията след консултации с Европейската централна банка (ЕЦБ) и се основава на препоръките, дадени на 5 февруари 2009 г. от Евросистемата (вж. приложение I).
4. В настоящото съобщение се акцентира върху въпросите, които трябва да бъдат решени от държавите-членки при разглеждането, оформянето и привеждането в действие на мерките за облекчение на активите. Като цяло тези въпроси се отнасят до аргументацията за облекчението на активите като мярка за предпазване на финансовата стабилност и поддържане на кредитирането; дългосрочните съображения за жизнеспособността на банковия сектор и бюджетната устойчивост, които трябва да бъдат взети предвид при разглеждането на мерките за облекчение на активите; и нуждата от общ и координиран подход на Общността към облекчението на активите, по-конкретно гарантирането на равнопоставеност. В контекста на подобен подход на Общността в настоящото съобщение се дават по-конкретни напътствия за прилагането на правилата за отпускането на държавни помощи за облекчение на активите, като се акцентира например върху i) изискванията за прозрачност и информираност; ii) споделяне на тежестта между държавите, акционерите и кредиторите; iii) съобразяване на стимулите за получателите с целите на публичната политика; iv) принципи за допустимост, остойностяване и управление на обезценените активи при оформянето на мерки за облекчение на активите и v) взаимоотношенията между облекчението на активи, другите правителствени мерки за помощ и реструктурирането на банките.

2. ОБЛЕКЧЕНИЕТО НА АКТИВИТЕ КАТО МЯРКА ЗА ПРЕДПАЗВАНЕ НА ФИНАНСОВАТА СТАБИЛНОСТ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БАНКОВОТО КРЕДИТИРАНЕ

5. Непосредствените цели на спасителните пакети на държавите-членки, обявени през октомври 2008 г., са предпазването на финансовата стабилност и поддържането на кредитирането на реалната икономика. Прекалено рано е да се правят окончателни заключения за ефективността на пакетите, но е ясно, че те предотвратиха риска от финансова катастрофа и подпомогнаха функционирането на възлови междубанкови пазари. От друга страна от обявяването на пакетите кредитирането на реалната икономика се развива неблагоприятно, като последните статистически данни показват ясно забавяне на кредитния растеж⁽¹⁾. В много държави-членки все по-често се съобщава, че на деловите среди се отказва достъп до банкови кредити, и изглежда, че свиването е по-голямо от това, което се оправдава по циклични съобщения.
6. Една от основните причини за недостатъчните кредитни потоци е несигурността, свързана с остойността и местоположението на обезценените активи, която от началото на кризата представлява основен източник на проблеми за банковия сектор. Несигурността относно остойността на активите не само продължава да подрива доверието в банковия сектор, но и отслаби ефекта от правителствените мерки за помощ, за които бе постигнато съгласие през октомври 2008 г. Банковата рекапитализация например осигури защита срещу обезценяването на активите, но голяма част от предоставения капиталов буфер бе погълната от банки, които съставиха резерви срещу бъдещо обезценяване на активите. Банките вече предприеха мерки за решаването на проблема с обезценените активи. Те вписаха съществено понижаване на стойността на активите⁽²⁾, предприеха мерки за ограничаване на оставащите загуби чрез прекласификация на активите в своите счетоводни баланси и постепенно заделиха допълнителен капитал, за да укрепят платежоспособността си. Проблемът обаче не е решен в достатъчна степен и от неочакваната сила на икономическия спад може да се предположи, че и занапред кредитното качество на банковите активи все повече ще се влошава.
7. Облекчението на активите радикално би решило въпроса, свързан със съмнителната достоверност на счетоводните баланси на банките, като по този начин ще съживи доверието към сектора. Това би помогнало за избягването на повторни рекапитализации на банките, тъй като обемът на обезценените активи расте на фона на влошаващото се състояние на реалната икономика. Въз основа на това няколко държави-членки усилено разглеждат облекчението на банковите активи като допълнение към мерките за прилагане на стратегията, приета от държавните и правителствени ръководители през октомври 2008 г.

3. ДЪЛГОСРОЧНИ СЪОБРАЖЕНИЯ: ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЖИЗНЕСПОСОБНОСТТА НА БАНКОВИЯ СЕКТОР И УСТОЙЧИВОСТТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

8. Мерките за облекчение на активите трябва да бъдат замислени и приведени в действие така, че най-ефективно да бъдат постигнати неотложните цели за предпазване на финансовата стабилност и поддържане на банковото кредитиране. В този контекст е важно да се гарантира адекватно участие в мерките за облекчение на активите, като се определят подходяща цена и условия, и ако това е необходимо, участието да бъде запълнително. Акцентът при оформянето и привеждането в действие на мерките за облекчение на активите не следва да се поставя обаче единствено върху тези неотложни цели. Особено важно е да се вземат предвид и дългосрочните съображения.
9. Ако мерките за облекчение на активите не се приложат така, че да се ограничи опасността от сериозно нарушаване на конкуренцията между банките (както в държавите-членки, така и в трансграничен план) в съответствие с правилата за държавните помощи на Договора за създаване на Европейската общност, включително и, когато е необходимо, реструктурирането на получателите, това би довело до структурно отслабване на банковия сектор в Общността с отрицателни последици за производствения потенциал в останалата част на икономиката. В допълнение това би могло да доведе до постоянна нужда от правителствена намеса в сектора, което предполага постепенно увеличаване на тежестта за публичните

⁽¹⁾ Докато официалните данни в еврозоната показват, че банковото кредитиране на фирмите все още е устойчиво, основната тенденция е към отслабване и месечният темп на растежа на кредитите видимо се забавя към края на 2008 г. През декември 2008 г. банковите заеми за частния сектор (заеми за НПФИ с изключение на правителства) са спаднали с 0,4 % в сравнение с ноември.

⁽²⁾ От средата на 2007 г. до днес, общото понижаване на стойността на активите е 1 063 млрд. USD, от които за 737,6 млрд. USD е съобщено от американски банки, а 293,7 млрд. USD от европейски. За 68 млрд. USD от последната сума е съобщила Швейцария. Въпреки мащаба на вече обявените понижания, МВФ понастоящем прогнозира, че общите загуби на банките, произтичащи от обезценяването на активи, вероятно ще достигнат 2 200 млрд. USD. Тази приблизителна оценка се базира на държавните в световен мащаб обезпечени авоари от американски произход, ипотечни и потребителски кредити и корпоративни дългове, и неотклонно расте от началото на кризата. Според някои пазарни коментатори общите загуби може да са много по-големи. Nouriel Roubini например, който твърдо оспорваше официалните оценки като прекалено ниски, смята, че само в САЩ общите загуби биха могли да достигнат 3 600 млрд. USD.

финанси. Като се има предвид степента, в която държавите вероятно са се изложили на тях, подобни рискове са сериозни. За да се намали рискът от подобни дългосрочни вреди, правителствената намеса в банковия сектор следва да бъде подходящо насочена и съпътствана от предпазни механизми относно поведението на банките, чрез които стимулите тях да бъдат съобразени с целите на публичната политика. Мерките за облекчение на активите следва да са част от всеобщото усилие за възстановяване на жизнеспособността на банковия сектор и да се основават на необходимото реструктуриране. Необходимостта от реструктуриране на банковия сектор в замяна на правителствената подкрепа по-нататък се разглежда по-подробно в контекста на правилата за държавна помощ в раздели 5 и 6.

10. При разглеждането на оформянето и привеждането в действие на мерките за облекчение на активите от първостепенно значение е държавите-членки да вземат под внимание бюджетния контекст. От приблизителните оценки за очакваните общи понижения на стойностите на активите личи, че настоящите и непредвидените бюджетни разходи за облекчение на активите биха могли да са значителни, както в абсолютно, така и в относително изражение спрямо brutния вътрешен продукт (БВП) на държавите-членки. Правителствената подкрепа чрез облекчение на активите (и другите мерки) не трябва да са в такива размери, че да създават опасения относно устойчивостта на публичните финанси или финансови проблеми. Подобни съображения са особено важни в сегашния контекст на задълбочаващи се бюджетни дефицити, нарастване на нивото на публичния дълг и предизвикателствата пред издаването на държавни облигации.
11. По-конкретно бюджетното състояние на държавите-членки ще бъде важен фактор при подбирането на управленските подходи към активите, които са предмет на облекчение, а именно купуването, гарантирането и размяната на активи или комбинацията от тези решения ⁽¹⁾. Последствията за бюджетната надеждност може и да не се различават в зависимост от различните подходи за облекчение на активите, тъй като финансовите пазари вероятно ще сконтират потенциалните загуби по сходни критерии ⁽²⁾. Подход, основан на безусловно изкупуване на обезценени активи обаче, би имал по-непосредствено въздействие върху бюджетните съотношения и публичните финанси. Ако за избора на управленски подход към обезценените активи отговаря всяка държава-членка, то могат да бъдат предвидени и хибридни подходи, чрез които лошите активи се изолират от счетоводните баланси на банките в отделно образувание (в самите банки или извън тях), което се ползва с някакъв вид правителствена гаранция. Тъй като осигурява много от предимствата на изкупуването на активи, подобен подход е привлекателен от гледна точка на възстановяването на доверието в банковата система, като същевременно ограничава непосредственото въздействие върху бюджета.
12. В контекста на оскъдни бюджетни средства може да е удачно мерките за облекчение на активите да бъдат съсредоточени върху ограничен брой банки със системна значимост. За някои държави-членки облекчението на активи може да е силно ограничено поради съществуващите бюджетни ограничения и/или поради дела на счетоводните баланси на банките в БВП.

4. ПОТРЕБНОСТ ОТ ОБЩ И КООРДИНИРАН ПОДХОД НА ОБЩНОСТТА

13. При разглеждането на някои видове мерки за облекчение на активите трябва да се отчете нуждата от съвместяване на непосредствените цели за финансова стабилност и междубанковото кредитиране с нуждата от избягване на дългосрочните вреди за банковия сектор в Общността, за общия пазар и за останалата част на икономиката. Това може да бъде постигнато най-ефективно чрез общ и координиран подход на Общността със следните широкообхватни цели:
  - а) укрепване на пазарното доверие чрез демонстриране на ефективен отговор на финансовата криза на общностно равнище и създаването на предпоставки за положителни ефекти за държавите-членки и останалите финансови пазари;
  - б) ограничаване на отрицателните ефекти за държавите-членки, когато въвеждането на мерки за облекчение на активите от страна на някои държави-членки, първи предприели действия, оказва натиск върху други държави-членки да последват примера им, а с това и риска от надпревара за субсидии между държавите-членки;

⁽¹⁾ Тези решения се разглеждат по-подробно в приложение II.

⁽²⁾ Купуването на активи от страна на правителствата може и да не доведе до високи бюджетни разходи в дългосрочен план, ако впоследствие съществена част от придобитите активи може да бъде продадена с печалба (вж. примерите в САЩ и Швеция в приложение II). Това обаче предполага преки бюджетни разходи, които могат да увеличат brutния публичен дълг и brutната нужда от финансиране на правителствата. Подходът, основан на размяна на правителствен дълг срещу обезценени активи, може да бъде използван за решаване на операционните проблеми, свързани с издаването, но с него няма да се избегне въздействието върху бюджетните съотношения, нито върху предлагането на правителствен дълг на пазара.

- в) защитата на единния пазар на финансови услуги, чрез гарантиране на последователността на мерките за облекчение на активите, въведени от държавите-членки, и противопоставянето на финансовия протекционизъм;
- г) гарантиране на спазването на изискванията за контрол на държавните помощи и всички други правни изисквания чрез по-нататъшното гарантиране на последователността на мерките за облекчение на активите и чрез свеждането до минимум на моралния риск и нарушаването на конкуренцията.
14. Координацията между държавите-членки би била необходима само на общо равнище и би могла да бъде постигната със запазването на достатъчна гъвкавост, за да се изготвят мерки за конкретните ситуации на отделните банки. При липсата на достатъчна координация *ex ante* много от тези цели ще бъдат постигнати единствено с допълнителни изисквания за контрол на държавните помощи *ex post*. Поради това общи напътствия за основните характеристики на мерките за облекчение биха свели до минимум нуждата от корекции и адаптирания, които произтичат от оценяването според правилата за държавните помощи. В следващите раздели са включени такива напътствия.

5. НАСОКИ ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ КЪМ МЕРКИТЕ ЗА ОБЛЕКЧЕНИЕ НА АКТИВИТЕ

15. По принцип задължение на банките е да оценят риска на актива, който придобиват, както и да се уверят, че са способни да покрият свързаните с него загуби ⁽¹⁾. Облекчението на активите обаче може да бъде разглеждано като подпомагане на финансовата стабилност. Публичните мерки за облекчение на активите са държавна помощ дотолкова доколкото освобождават банката получател (или представляват компенсация за) от задължението да се впише загуба или да се съставят резерви за евентуална загуба от нейните обезценени активи и/или да заделят регулаторен капитал за други цели. Това ще е така, особено когато обезценените активи са закупени или гарантирани на цени под пазарните или когато цената на гаранцията не компенсира държавата до евентуалния максимален размер на задължението, произтичащо от гаранцията ⁽²⁾.
16. Всички мерки за облекчение на активите следва обаче да спазват общите принципи на необходимост, пропорционалност и минимално нарушаване на конкуренцията. Подобна помощ предполага сериозно нарушение на конкуренцията между получателите и останалите банки и сред самите банки получатели с различни степени на необходимост. Банките, които не получават помощ, и които като цяло са стабилни, могат да се почувстват задължени да поискат правителствена намеса, за да съхранят конкурентната си позиция на пазара. Подобни нарушения на конкуренцията могат да възникнат между държавите-членки поради риск от надпревара за субсидии между държавите-членки (които се опитват да спасят собствените си банки, без да се интересуват от банките на другите държави-членки), тенденция към финансов протекционизъм и раздробяване на вътрешния пазар. Поради това участието в схемите за облекчение на активите следва да бъде обвързано с изпълнението на ясно определени и обективни критерии, с което да се избегне получаването на неоправдани предимства за някои отделни банки.
17. Принципите, уреждащи прилагането на държавните-помощи и по-специално член 87, параграф 3, буква б) от Договора към всички мерки в подкрепа на банките в контекста на световната финансова криза, бяха установени в Съобщението на Комисията — *Прилагане на правила за държавна помощ към мерки, взети във връзка с финансовите институции в контекста на настоящата световна финансова криза* ⁽³⁾. По-подробни напътствия за практическото прилагане на тези принципи към рекапитализация на финансовите институции в условията на настоящата финансова криза: *ограничаване на помощта до необходимите минимални равнища и предпазни мерки срещу излишното нарушаване на конкуренцията* ⁽⁴⁾. В същия дух насоките, съдържащи се в настоящото съобщение, основани на същите принципи, определят ключовите характеристики на мерките или схемите за облекчение на активите, които определят тяхната

⁽¹⁾ Обикновено банките държат различни видове активи, сред които: налични средства, финансови активи (съкровишни бонове, обезпечения за дълг, капиталови ценни книжа, търгуеми кредити и благородни метали), деривати (суап, опции), заеми, финансови инвестиции, нематериални активи, недвижима собственост, съоръжения и оборудване. Загуби могат да възникнат, когато активите се продадат под счетоводната им стойност, когато стойността им е намаляла, и когато се съставят резерви за евентуални загуби, или *ex-post*, когато при падежа доходите са по-ниски от счетоводната им стойност.

⁽²⁾ Счита се, че гаранцията представлява държавна помощ, когато банката получател не може да намери на пазара независим частен оператор, склонен да издаде подобна гаранция. Размерът на държавната помощ се определя от максималния нетен размер на поетото от държавата задължение.

⁽³⁾ ОВ С 270, 25.10.2008 г., стр. 8.

⁽⁴⁾ ОВ С 10, 15.1.2009 г., стр. 2.

ефективност, както и въздействието им върху конкуренцията. Насоките се прилагат към всички банки, които ползват облекчение на активите независимо от собственото си състояние, но на практика последиците от тяхното прилагане може да се различават в зависимост от рисковия профил и жизнеспособността на получателя. Принципите на насоките се прилагат *mutatis mutandis*, когато две или повече държави-членки координират мерки за облекчение на активите на трансгранични банки.

18. Настоящото съобщение цели да установи съгласувани принципи и условия, за да се осигури възможно най-пълната ефективност на мерките за облекчение на активите в единния пазар, като се има предвид дългосрочната цел за връщане към нормално пазарно положение и същевременно се запазва достатъчна гъвкавост, за да се отговори на специфични нужди, или да се приемат допълнителни мерки на индивидуално или местно ниво по съображения за финансова стабилност. Последиците от ефективните мерки за облекчение на активите следва да бъдат запазването на кредитната дейност за реалната икономика.

5.1. Правилното разбиране на проблема и пътища за неговото решаване: пълна прозрачност *ex-ante*, оповестяване на обезценените активи и предварителна оценка на банките, които отговарят на условията

19. Всяка мярка за облекчение на активите трябва да се основава на ясно определената степен, в която банката е засегната от проблемни активи, присъщата за нея платежоспособност преди отпускането на помощта, перспективите за възстановяване на жизнеспособността ѝ, като се вземат предвид всички възможни алтернативи, за да се улесни необходимото реструктуриране, да се избегне нарушаването на стимулите за всички участници и прехосването на държавни средства, без това да доведе до възобновяването на нормалните кредитни потоци към реалната икономика.

20. Поради това, за да се сведе до минимум рискът от постоянна държавна намеса в полза на едни и същи получатели, като предварително условие за облекчение на активите следва да се отговори на следните критерии:

- a) заявленията за помощ следва да са предмет на пълна *ex-ante* прозрачност и оповестяване от страна на допустимите банки на обезценените активи, които ще бъдат включени в мерките за облекчение; да се базират на адекватно остойностяване, заверено от признати независими експерти и утвърдено от съответния надзорен орган в съответствие с принципите за остойностяване, изложени в раздел 5.5 ⁽¹⁾; подобно оповестяване на обезценените активи следва да бъде направено преди правителствената намеса; това следва да доведе до определяне на размера на помощта и на претърпените от банката загуби при трансфера на актива ⁽²⁾;
- b) с оглед на оценяването на капиталовата адекватност на банката и на перспективите за бъдещата ѝ жизнеспособност заявлението за помощ от определена банка следва да бъде придружено от пълен преглед на нейните дейности и от счетоводен баланс; прегледът трябва да бъде направен едновременно със заверката на обезценените активи, включени в програмата за облекчение на активите, но като се има предвид нейния мащаб, прегледът може да бъде завършен, след като банката вече участва в тази програма; Комисията следва да бъде уведомена за резултатите от прегледа на жизнеспособността и ще ги вземе предвид при оценяването на необходимостта от последващи мерки (вж. раздел б).

5.2. Споделяне на тежестта на разходите, породени от обезценените активи, между държавите, акционерите и кредиторите

21. Като общо правило банките са длъжни да поемат в най-голяма степен загубите, свързани с обезценените активи. Затова на първо място се изисква пълна *ex ante* прозрачност и оповестяване, следвани от точното остойностяване на активите преди правителствената намеса и справедливо възнаграждение на държавата за мярката за облекчение на активите, независимо от неговата форма, така че да се гарантира равносечно споделяне на тежестта и поемането на отговорност за акционерите независимо от избора на конкретния модел. Комбинацията от тези три елемента следва да доведе до цялостна съгласуваност на

⁽¹⁾ Без да засягат необходимостта от разгласяване на въздействието на мярката за облекчение на активите върху счетоводните баланси, което предполага подходящо споделяне на тежестта, термините „прозрачност“ и „пълно оповестяване“ следва да бъдат разбрани в смисъл на прозрачност спрямо националните органи, ангажираните независими експерти и Комисията.

⁽²⁾ Размерът на помощта представлява разликата между трансферната стойност на активите (базирана обикновено на стойността от реалната икономика) и пазарната цена. В този документ претърпените загуби представляват разликата между трансферната стойност и счетоводната стойност на активите. Действителните загуби ще бъдат определени само *ex-post*.

споделянето на тежестта сред разнообразните форми на държавна подкрепа, като се има предвид конкретните отличителни черти на различните видове подпомагане ⁽¹⁾.

22. След като активите са точно остойностени и загубите правилно определени ⁽²⁾, и ако без държавна намеса това доведе до състояние на техническа неплатежоспособност, банката следва или да бъде поставена под попечителство, или да бъде закрыта съгласно общностното и националното законодателство. При подобно положение с оглед на запазването на финансовата стабилност и на доверието може да е уместно да бъдат защитени притежателите на облигации ⁽³⁾ или да им се предоставят гаранции.
23. Когато по съображения за финансова стабилност ⁽⁴⁾ не се препоръчва поставянето под попечителство или закриването по съответния ред на дадена банка, може да ѝ се отпусне помощ под формата на гаранция или под формата на закупуването на активи, като това се ограничава до стриктния минимум, който позволява да се изработи план или за реструктурирането ѝ, или за закриването ѝ. В подобни случаи се очаква акционерите да понесат загуби поне в регулаторните граници на капиталовата адекватност. Национализацията също е вариант за решение, който може да бъде разглеждан.
24. Когато е невъзможно да се постигне пълно споделяне на тежестта *ex ante*, на по-късен етап от банката следва да се изиска да допринесе за покриването на загубите или на риска, например под формата на клаузи за дължими възстановявания, или при застрахователна схема, чрез клауза за „първа загуба“, която да бъде понесена от банката (обикновено минимум 10 %) и клауза за „споделяне на остатъчната загуба“, която задължава банката да участва до определен процент (обикновено минимум 10 %) във всички допълнителни загуби ⁽⁵⁾.
25. Като общо правило колкото по-малък е първоначалният принос, толкова по-голяма е нуждата от принос от страна на акционерите на по-късен етап или под формата на преобразуване на държавни загуби в акции на банката и/или под формата на допълнителни компенсаторни мерки за ограничаване на нарушаването на конкуренцията при оценяването на необходимото реструктуриране.

5.3. Съобразяване на стимулите за банките, които ще участват в облекчението на активите, с целите на обществената политика

26. Като общо правило програмите за облекчение на обезценени активи следва да разполагат със срок за регистриране до шест месеца от момента, в който правителството открива схемата. Това ще ограничи стимулите за банките да отложат необходимото оповестяване с надеждата да получат по-високо ниво на облекчение на по-късен етап и ще улесни бързото решаване на банковите проблеми преди икономическият спад допълнително да влоши положението. През шестмесечния период с възможност за удължаване ⁽⁶⁾ банките ще могат да представят пакети от активи, които отговарят на условията да бъдат включени в мерките за облекчение на активите.
27. Подходящите механизми ще трябва да бъдат замислени по начин, който да гарантира, че най-нуждаещите се от облекчение на активите банки ще участват в правителствената мярка. Подобни механизми могат да включат задължително участие в програмата и следва да включат поне задължително оповестяване пред надзорните органи. Задължението за всички банки да обявят степента, в която са засегнати от проблемни активи, ще допринесе за ясното определяне на нуждите и на необходимия обхват на схема за облекчение на активите на ниво държава-членка.

⁽¹⁾ Донякъде мерките за облекчение на активите могат да бъдат сравнени с капиталовите инжекции, тъй като осигуряват механизъм за погъщане на загубите и оказват влияние върху регулаторния капитал. С първия вариант обаче държавата поема по-голям риск, свързан с конкретен портфейл от обезценени активи, без пряк принос от другите дейности и финансираня на банката, които осигуряват доходи, и надхвърлящ евентуалния ѝ дял в банката. С оглед на по-големите загуби и по-ограничените печалби възнаграждението за облекчение на активите обикновено следва да бъде по-високо от възнаграждението за капиталови инжекции.

⁽²⁾ Сравняване на счетоводната стойност на активите с трансферната им стойност (напр. стойността им в реалната икономика).
⁽³⁾ Обикновено защита на акционерите не следва да се допуска. Вж. решения NN 39/08 (Дания, Aid for liquidation of Roskilde Bank) и NN 41/08 (Обединено кралство, Rescue aid to Bradford & Bingley).

⁽⁴⁾ Това може да се случи, когато големината на банката или видът на дейността не се поддават на административна или съдебна процедура или чрез закриването ѝ по съответния ред без опасни системни последици за другите финансови институции или за кредитирането на реалната икономика. В това отношение ще е необходима обосновка от монетарния и/или надзорния орган.

⁽⁵⁾ Други фактори, например по-високото възнаграждение, могат да повлияят на подходящото ниво. Освен това трябва да се отбележи, че *ex-post* компенсациите могат да възникнат няколко години, след като мярката е била въведена, и поради това да подхранват несигурността, свързана с остойностяването на обезценените активи. С клаузите за дължими възстановявания, основани на *ex-ante* остойностяване, този проблем на съществува.

⁽⁶⁾ В случай на активи, вписани с по-късен падеж.

28. Когато участието не е задължително, схемата може да включва подходящи стимули (като издаването на дългосрочни опции (варанти) или на права за съществуващите акционери, които да им позволят да участват в бъдещи увеличения на капитала при преференциални условия), които да улеснят упражняването на правото на избор от страна на банките, без да се прави изключение от принципите за прозрачност и оповестяване, справедливо остойностяване и споделяне на тежестта.
29. Участие след изтичане на шестмесечния период за вписване следва да бъде възможно само при изключителни и непредвидими обстоятелства, за които банката не е отговорна ⁽¹⁾, и да бъде предмет на по-строги условия, като по-високо възнаграждение за държавата и/или по-широки компенсаторни мерки.
30. Достъпът до облекчение на активите следва да бъде обвързан с определен брой ограничения в поведението на банките. В частност банките получателки следва да бъдат подложени на предпазни мерки, за да се гарантира, че капиталовият/основният ефект от облекчението се използва за кредитиране, което отговаря адекватно на търсенето според търговските критерии и без дискриминация, а не за финансирането на стратегия за експанзия (особено придобиването на стабилни банки) в ущърб на конкурентите.
31. Трябва да бъдат разгледани също ограниченията върху политиката на изплащането на дивиденди и върху заплащането на ръководните кадри. Точните ограничения в поведението следва да бъдат определени въз основа на оценката на пропорционалността, като се взимат под внимание различните фактори, в които може да се съдържа необходимост от реструктуриране (вж. раздел 6).

5.4. Допустимост на активите

32. При определянето на спектъра от допустими за облекчение активи трябва да бъде намерено равновесие между постигането на неотложната цел за финансова стабилност и необходимостта да се гарантира възстановяването на нормалното функциониране на пазара в средносрочен план. Активите, обикновено наричани „токсични активи“ (например американски ценни книжа, обезпечени с ипотечни кредити и свързаните с тях хеджове и деривати), от които започна финансовата криза и които да голяма степен загубиха своята ликвидност или подлежат на сериозно обезценяване, подхранват основната част от несигурността и скептицизма относно жизнеспособността на банките. Ограничаването на спектъра на допустимите активи до тези активи би намалило риска от евентуални загуби за държавите и би допринесло за предотвратяването на нарушаването на конкуренцията ⁽²⁾. Рискът от една прекалено ограничена мярка обаче е тя да се окаже недостатъчна за възстановяването на доверието в банковия сектор, като се имат предвид различията между конкретните проблеми, пред които са изправени държавите-членки и банките и степента, в която проблемът с обезценяването вече се е разпространил върху други активи. Това е аргумент в полза на прагматичен подход, включващ елементи на гъвкавост, който ще гарантира, че в подходяща степен други активи също ще се възползват от мерките за облекчение, когато това е надлежно оправдано.
33. За предотвратяването на нарушенията на конкуренцията сред държавите-членки и в рамките на банковия сектор в Общността и за ограничаването на стимулите за трансграничните банки да избират между различните национални мерки за облекчение е необходим общ и координиран подход на Общността за определяне на допустимите активи за мярката за облекчение. За да се гарантира последователността при определянето на допустимите активи между държавите-членки, следва да бъдат изготвени категории от активи („кошници“), отразяващи степента на съществуващите обезценявания. В приложение III са дадени по-подробни напътствия за определянето на тези категории. Тези категории от активи ще улеснят сравнението между банките и техните рискови профили в цялата Общност. Тогава държавите-членки ще трябва да решат кои категории активи и до каква степен да бъдат включени, в зависимост от прегледа на Комисията относно степента на обезценяване на избраните активи.
34. Трябва да се разработи уравновесен подход, който да даде възможност на държавите-членки, чийто банков сектор е допълнително засегнат от други фактори с такава величина, че да изложи на опасност финансовата стабилност (като например спукването на балона на собствения им пазар на недвижима собственост), да разширят допустимостта до строго определени категории активи, които отговарят на системния риск, като това трябва да е надлежно обосновано без количествени ограничения.

⁽¹⁾ „Непредвидено обстоятелство“ е обстоятелство, което по никакъв начин не може да бъде предвидено от управителите на банката, когато взимат решението да не участват в програмата за облекчение на активите по време на периода за вписване, и не е в резултат на небрежност или грешка на част от управителите на банката или решение на групата, към която тя принадлежи. Под „изключително обстоятелство“ се разбира изключително извън контекста на сегашната криза. Държавите-членки, които желаят да се позоват на подобни обстоятелства, следва да предоставят на Комисията цялата необходима информация.

⁽²⁾ Това явно е подходът, който САЩ възприеха спрямо Citigroup и Bank of America.

35. С оглед на разнообразието от обстоятелства и банки в различните държави-членки може да се предвиди допълнителна гъвкавост, като банките бъдат облекчени от обезценените активи извън критериите за допустимост, определени в съображения 32, 33 и 34, без необходимост от конкретна обосновка за максимум 10-20 % от общите активи на дадена банка, включени в механизма за облекчение. Активите, които обаче понастоящем не могат да бъдат сметени за обезценени, следва да не бъдат включени в програмата за облекчение. Облекчението на активите на следва да се превърща в неограничена застраховка срещу бъдещите последици от рецесията.
36. Като общо правило, колкото повече са критериите за допустимост и колкото по-голям е дялът на засегнатите активи в портфейла на банката, толкова по-радикални трябва да са реструктурирането и оздравителните мерки, за да се избегне неоправдано нарушаване на конкуренцията. Във всеки случай Комисията няма да приеме за допустими за мерките за облекчение активите, които са вписани в счетоводния баланс на банката получател след крайния срок, предхождащ обявяването на програмата за облекчение ⁽¹⁾. В противен случай ще има подбор на активи и недопустим морален риск от насърчаването на банките да се въздържат от подобаваща оценка на рисковете при кредитирането в бъдеще и при други инвестиции, като така ще се повторят същите тези грешки, които доведоха до настоящата криза ⁽²⁾.

5.5. Остойностяване на допустимите за облекчение активи и ценообразуване

37. Правилният и последователен подход към остойностяването на активите, включително на по-сложните и по-малко ликвидните активи, е от първостепенна важност за предотвратяването на неоправданите нарушения на конкуренцията и за избягване на надпреварата за субсидии между държавите-членки. За да се гарантира максимална ефективност на мерките за облекчение на активите и за да се намали рискът от нарушаване и от вредно подбиране, особено от страна на трансграничните банки, остойностяването следва да бъде извършено по обща методология, определена на общностно ниво и шателно координирана от Комисията *ex ante* във всички държави-членки. При условие че са с равностойна прозрачност, алтернативни методологии могат да бъдат взети под внимание при особени обстоятелства, например свързани със своевременната наличност на съответните данни. При всички случаи банките, които отговарят на условията, следва да остойностяват ежедневно своите портфейли и редовно да го оповестяват на националните и надзорни органи.
38. Когато остойностяването на активите се оказва особено сложно, могат да бъдат разгледани алтернативни подходи, като създаването на понятието „добра банка“, посредством което държавата ще предпочете добрите пред обезценените активи. Обществената собственост върху една банка (включително и национализация) може да бъде алтернативен вариант с оглед остойностяването да бъде извършено с времето в контекста на нейното реструктуриране или на закриването ѝ по съответния ред, като така се отстранява несигурността относно истинската стойност на засегнатите активи ⁽³⁾.
39. На първо време, когато това е възможно, активите следва да бъдат остойностени въз основа на настоящата им пазарна цена. По принцип трансфер на включен в схема актив, по цена, която надвишава пазарната, представлява държавна помощ. При сегашните обстоятелства за тези активи настоящата пазарна стойност обаче може да е много различна от счетоводната, или да не съществува при липсата на пазар (за някои активи пазарната стойност действително може да бъде нула).
40. На по-късен етап придадената на обезценените активи стойност в контекста на програмата за облекчение („трансферът на стойност“) неизбежно ще бъде над настоящите пазарни цени, за да бъде постигнат ефектът на облекчение. За да се гарантира последователността при оценяването на съвместимостта на помощта, Комисията би взела предвид трансферната стойност, която отразява основната икономическа стойност на активите в дългосрочен план („действителната икономическа стойност“) въз основа на базисните парични потоци и по-далечни времеви хоризонти, което е приемлив ориентир за съвместимостта на размера на помощта като възможно най-ниския необходим. За да се добие приблизителна представа за действителната икономическа стойност на активите, които са толкова сложни, че е невъзможно да се направи надеждна прогноза за тяхното развитие в обозримо бъдеще, ще трябва да се приложат еднакви проценти за намаляване на стойността на тези категории активи.

⁽¹⁾ Обикновено Комисията счита, че общ и обективен краен срок като края на 2008 г. ще гарантира равнопоставеността между банките и държавите-членки.

⁽²⁾ Ако е необходимо, държавната помощ, свързана с рисковете на бъдещи активи, може да бъде определена въз основа на известието относно гаранциите и временната рамка.

⁽³⁾ Това е така, ако например държавата размени държавни облигации по номинална стойност срещу активи, но същевременно получи условни дългосрочни опции (варанти) върху капитала на банката, чиято стойност ще зависи от крайната продажна цена на обезценените активи.

41. Следователно трансферната стойност по мерки за закупуване или гарантиране ⁽¹⁾ на актив следва да се базира на тяхната действителна икономическа стойност. Освен това трябва да се осигури адекватно възнаграждение за държавата. Когато държавите-членки сметнат за необходимо да използват трансферна стойност на активите, която надхвърля тяхната реална икономическа стойност — особено, за да се избегне техническа неплатежоспособност — елементът на помощ, който се съдържа в мярката, е съответно по-голям. Това може да бъде прието единствено ако се съпътства от коренно реструктуриране и от въвеждането на условия, които предвиждат възстановяването на този допълнителна помощ на по-късен етап, например посредством механизъм за дължими възстановявания.
42. Процесът на остойностяване, както по отношение на пазарната и реалната икономическа стойност, така и по отношение на възнаграждението на държавата, следва да се придържа към ръководните принципи и процеси, посочени в приложение IV.
43. При оценяването на методите за остойностяване, използвани от държавите-членки за мерките за облекчение, и тяхното прилагане в отделните случаи Комисията ще се консултира с експертни групи по остойностяването ⁽²⁾. Комисията ще се осланя също на знанията и опита на съществуващите органи на общностно ниво, за да гарантира последователността на методологиите за остойностяване.

5.6. Управлението на активи, които подлежат на мерки за облекчение

44. От набора от възможности, посочен в раздел 3 и приложение II, държавите-членки трябва да изберат най-подходящия модел за облекчение на банките от активите, в зависимост от сложността на проблема с обезценените активи, състоянието на отделните банки и бюджетните съображения. Целта на контрола на държавната помощ е да се гарантира, че характеристиките на избрания модел са замислени така, че да се осигури равно третиране и да се предотвратят нарушенията на конкуренцията.
45. Ако конкретните ценови договорки на мярката за помощ могат да се различават, техните отличителни черти следва да не оказват значително въздействие върху адекватното споделяне на тежестта между държавата и банките получателки. Въз основа на точното остойностяване, на цялостния финансов механизъм на едно дружество за управление на активи, на застрахователна компания или на хибридно решение, следва да се гарантира, че банката ще понесе еднаква част от загубите. В този контекст могат да се вземат предвид клаузите за дължими възстановявания. По принцип всички схеми трябва да гарантират, че банките получателки понасят щетите, възникнали при трансфера на активи (вж. по-долу параграф 50 и бележка под линия № 10).
46. Независимо от модела, за да се улесни съсредоточаването на банката върху възстановяването на нейната жизнеспособност, за да се предотвратят конфликтите на интереси, е необходимо да се осигури ясно функционално и организационно разграничение между банката получател и обезценените активи, особено по отношение на тяхното управление, служители и клиенти.

5.7. Процедурни аспекти

47. В приложение V са дадени подробни напътствия относно последиците от тези насоки за процедурите по държавни помощи, както по отношение на първоначалното уведомление за помощ, така и при необходимост за оценките на плановете за реструктуриране.

6. ПОСЛЕДВАЩИ МЕРКИ — ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ЖИЗНЕСПОСОБНОСТТА

48. Принципите и условията, посочени в раздел 5, определят рамката за оформянето на мерките за облекчение на активите в съответствие с правилата за държавни помощи. В настоящия контекст правилата за държавни помощи целят да гарантират минимална и почти без нарушения (на конкуренцията) подкрепа за отстраняването на риска от банките получателки, свързан с определени категории активи, с оглед подготвянето на солидна основа за възстановяването на дългосрочната жизнеспособност без държавна помощ. Ако обработването на обезценените активи според горепосочените принципи е необходима стъпка към възстановяването на жизнеспособността на банките, само по себе си то не е достатъчно за постигането на тази цел. За да избегнат повторното възникване на такива проблеми, и за да си осигурят устойчива рентабилност, в интерес на банките е да вземат необходимите мерки в зависимост от конкретното им положение и характеристики.

⁽¹⁾ В случай на мярка за гарантиране, под трансферна стойност се разбира застрахованата сума.

⁽²⁾ Комисията ще се възползва от правото си да се консултира с експертни групи по остойностяването, както в другите производства по държавна помощ, в които може да прибягне до външни експертни мнения.

49. Според правилата за държавна помощ и особено помощта за оздравяване и реструктуриране подобно облекчение на активи се равнява на структурна операция и се налага внимателното да бъдат оценени три условия: i) адекватно участие на получателя в разходите за обезценени активи; ii) подходящи действия за възстановяването на жизнеспособността и iii) предприемането на необходимите ответни мерки за нарушенията на конкуренцията.
50. Обикновено първото условие е изпълнено, когато се спазват изискванията, посочени в раздел 5, особено оповестяването, остойностяването, ценообразуването и споделянето на тежестта. Това следва да гарантира участие на получателя поне в пълните загуби, възникнали при прехвърлянето на активите върху държавата. Когато това е физически невъзможно, по изключение помощта все пак може да бъде разрешена, но подлежи на строги изисквания, свързани с другите две условия.
51. Изискванията за възстановяване на жизнеспособността и нуждата от коригиране на нарушенията на конкуренцията ще бъдат определени според конкретния случай. По отношение на второто условие, необходимостта от възстановяването на дългосрочната жизнеспособност, трябва да се отбележи, че облекчението на активите може да допринесе за постигането на тази цел. След пълното оценяване и взимането под внимание на възможните рискови фактори ⁽¹⁾ с проверяването на жизнеспособността следва да се потвърди настоящата и бъдеща капиталова адекватност на банката.
52. Вследствие на първоначалното разрешение за мерките за облекчение на активите, оценката на Комисията за степента на необходимото реструктуриране ще бъде направена въз основа на следните критерии: критериите, определени в Съобщението относно рекапитализацията на финансовите институции в условията на настоящата финансова криза: *ограничаване на помощта до необходимите минимални равнища и предпазни мерки срещу излишното нарушаване на конкуренцията*, частта от активите на банката, които са предмет на облекчението, трансферната цена на активите в сравнение с пазарната цена, особените характеристики на отпуснатото облекчение на активи, пълният размер на риска, на който се подлага държавата, спрямо активите на дадена банка, претеглени спрямо риска, естеството и произходът на проблемите на банката получател и солидността на бизнес модела на банката и нейната инвестиционна стратегия. За да добие ясна представа за положението на банката получателка, Комисията ще вземе предвид също всички допълнително отпуснатите държавни гаранции или държавна рекапитализация ⁽²⁾.
53. За да се постигне дългосрочна жизнеспособност, банката трябва да е способна да оцелее без държавна подкрепа, което предполага ясен план за възстановяването на получения държавен капитал и отказа от държавни гаранции. В зависимост от заключенията на оценката реструктурирането ще трябва да включва задълбочен преглед на дейността и стратегията на банката, включително и съсредоточаването върху основната ѝ дейност, преориентиране на бизнес модела, закриването или преотстъпването на бизнес поделения/филиали, промени в управлението на активите и пасивите и други промени.
54. Необходимостта от задълбочено реструктуриране се предполага за даденост, когато резултатът от съответното остойностяване на обезценените активи, извършено според принципите, посочени в раздел 5.5 и приложение IV, е отрицателен собствен капитал/техническа неплатежоспособност без намесата на държавата. Многократните молби за помощ и отклоняването от общите принципи, изложени в раздел 5, обикновено издават нуждата от такова задълбочено реструктуриране.
55. Като се вземат под дължимото внимание особеностите на положението, в което се намира всеки получател, задълбоченото реструктуриране ще е необходимо, и когато банката вече е получила държавна помощ, под каквато и да е форма, която е предназначена за избягване или покриване на загубите, или която в своята цялост надхвърля 2 % от активите на банката, претеглени спрямо риска ⁽³⁾.
56. Графикът на задължителните за възстановяването на жизнеспособността мерки ще отчита конкретното положение на засегнатата банка, както и общото положение на целия банков сектор без неоправдано отлагане на необходимите промени.
57. Трето, степента на необходимите компенсаторни мерки следва да бъде разгледана въз основа на нарушенията на конкуренцията, предизвикани от помощта. Това може да включва съкращение на персонал или преотстъпване на рентабилни отдели или филиали, или поемане на задължение за ограничаване на търговското разрастване.

⁽¹⁾ Доколкото е приложимо, ще е необходимо също да се спазват критериите, посочени в параграф 40 от Съобщението относно рекапитализацията на финансовите институции в условията на настоящата финансова криза: ограничаване на помощта до необходимите минимални равнища и предпазни мерки срещу излишното нарушаване на конкуренцията.

⁽²⁾ За банките, които вече подлежат на план за реструктуриране вследствие на вече отпусната държавна помощ, планът ще трябва своевременно да вземе под внимание новата мярка и да предвиди всички варианти, от реструктуриране до закриване по съответния ред.

⁽³⁾ За целите на настоящия параграф не следва да се взема предвид участието в одобрени схеми за кредитни гаранции, когато до гаранцията не е се прибегва за покриването на загуби.

58. Необходимостта от компенсаторни мерки може да се приема за даденост, ако банката получател не изпълни условията, посочени в раздел 5, особено оповестяването, остойносттаването, ценообразуването и споделянето на тежестта.
59. Комисията ще оцени обхвата на необходимите компенсаторни мерки в зависимост от оценката на нарушаването на конкуренцията, предизвикано от помощта, и в частност въз основа на следните фактори: общият размер на помощта, включително и мерките за гаранция и рекапитализация; обемът на обезценени активи, засегнати от мярката; процентът на загуби, свързани с активите; общата солидност на банката; рисковият профил на активите за облекчение; качеството на управление на риска в банката; нивото на съотношенията за платежоспособност при липса на помощ; пазарното положение на банката получател и нарушаването на конкуренцията, произтичащо от продължаващите пазарни дейности на банката; и въздействието от помощта върху структурата на банковия сектор.

7. ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

60. Комисията прилага настоящото съобщение от 25 февруари 2009 г., датата на която бе съгласувано по принцип неговото съдържание, имайки предвид финансовия и икономически контекст, които изискваха незабавно действие.

—

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Напътствия на Евросистемата за банките относно мерките в подкрепа на активите

Евросистемата определи седем ръководни принципа за банките относно мерките в подкрепа на активите:

1. *допустимост на институциите* — само по тяхна молба, като ако състоянието им е особено тежко, предимство може да се даде на институциите с голям обем обезценени активи;
  2. относително широко определение на допустимите активи;
  3. *прозрачно остойностяване на допустимите активи*, въз основа на набор от подходи и общи критерии за всички държави-членки, основани на експертните мнения на трети страни, прибягването до модели с микроикономически елементи за оценяването на икономическата стойност на очакваните загубите и тяхната вероятност, а когато оценката на пазарната стойност е особено трудна, или когато положението налага бързи действия, прилагането на специфични коефициенти за намаляване счетоводната стойност на активите;
  4. адекватна степен на *споделяне на риска*, като необходим елемент на всяка схема за помощ, с цел да се ограничат разходите за правителството, да се предвият правилни стимули за участващите институции и да се запази равнопоставеността между институциите;
  5. достатъчно дълъг *срок* на схемите за подпомагане на активите, който по възможност да съвпада с падежната структура на допустимите активи;
  6. както и преди, *управлението на институциите* следва да се води от стопанските принципи, а предимство да се дава на схемите, които предвиждат ясно определени стратегии за излизане; както и
  7. *обвързаност* на схемите за публична подкрепа с измерими показатели, като ангажиментите за непрекъснато кредитиране, което адекватно да отговаря на търсенето според търговските критерии.
-

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Различните подходи към облекчението на активите и прибягване до решението „лоша банка“, изпробвано в САЩ, Швеция, Франция, Италия, Германия, Швейцария и Чешката република**I. Възможни подходи**

По принцип могат да бъдат разглеждани два по-обща подхода към управлението на активите, които подлежат на облекчение:

1. отделянето на обезценените от добрите активи в рамките на една банка или в банковия сектор като цяло. Съществуват няколко варианта на този подход. За всяка банка може да бъде създадено дружество за управление на активи (лоша банка или обща гаранция), чрез което обезценените активи да бъдат прехвърлени към отделно юридическо образувание, като активите продължават да се управляват от засегнатата банка или от отделното образувание, а евентуалните загуби се поделят между „добрата банка“ и държавата. Другото решение е държавата да основе самостоятелна институция (често наричана „агрегираща банка“), която да закупи обезценените активи на дадена банка или на банковия сектор като цяло, като по този начин позволи на банките да възобновят своята нормална кредитна дейност, необременявани от риска от понижаване на стойността на активите. Този подход предполага също предварителна национализация, чрез която държавата поема контрола над няколко или над всички банки от отрасъла, преди да раздели добрите от лошите им активи;
2. схема за гарантиране на активите, при която банките запазват обезценените активи в своите счетоводни баланси, но ползват гаранция от държавата за покриване на загубите. В случай че активите са гарантирани, обезценените активи остават в счетоводните баланси на банките, които получават гаранция от държавата срещу част или всички загуби. Една от трудностите на тази схема се състои в определянето на гаранционната премия за разнородни и сложни активи, която по принцип трябва да отразява комбинацията между устойчивостта и рисковите особености на гарантираните активи. Друг проблем на гаранционните схеми е трудността на техническото им приложение в ситуации, в които гарантираните активи са разпръснати между голям брой банки, отколкото ако бяха съсредоточени в няколко по-големи банки. На последно място фактът, че гарантираните активи остават в счетоводните баланси на банките, може да предизвика конфликт на интереси и да отстрани важния психологически ефект от ясното разграничаване на добрите банки от лошите активи.

II. Опитът с „лошите“ банки

През 1989 г. в САЩ е създадено Resolution Trust Corporation (RTC), държавно дружество за управление на активи. RTC бе натоварено с ликвидирването на активи (основно активи, свързани с недвижима собственост, включително и ипотечни кредити), които са принадлежали на спестовни и заемодателни асоциации („S&Ls“), обявени в несъстоятелност от Office of Thrift Supervision вследствие на кризата на Savings and Loan (1989-1992 г.). RTC също иззе гаранционните функции на бившата Federal Home Loan Bank Board. Между 1989 г. и средата на 1995 г. Resolution Trust Corporation закри или преобразува 747 спестовни банки с активи на обща стойност 394 млрд. USD. През 1995 г. нейните компетенции бяха прехвърлени на Savings Association Insurance Fund на Federal Deposit Insurance Corporation. Като цяло, стойността на разходите за данъкоплатците се изчислява на 124 млрд. USD по курса към 1995 г.

RTC извърши дейността си чрез така наречените „програми за капиталово партньорство“ (equity partnership programs). Всички тези програми включват частен партньор, който придобива частично участие в група активи. Чрез запазване на участие в портфейл от активи RTC успя да се възползва от изключително високата възвръщаемост, получена от портфейлните инвеститори. Освен това капиталовите партньорства позволиха на RTC да се възползва от мениджърските и ликвидационни усилия на своите частни партньори, а структурата спомогна за уеднаквяване на стимулите на по-високо ниво от това, което обикновено съществува в отношенията между възложител и изпълнител. Различните видове капиталови партньорства са следните: Multiple Investment Fund (ограничено и подбрано партньорство, портфейл от неидентифицирани активи), N-series and S-series Mortgage Trusts (търг за портфейл от идентифицирани активи), Land fund (реализиране на печалба от дългосрочно възстановяване и поземлено развитие) и JDC Partnership (избор на общ партньор според метода „конкурс за красота“ за негарантирани и съмнителни активи).

В Швеция, като част от политиката за преодоляване на финансовата криза през 1992-1993 г., бяха основани две дружества за управление на банкови активи (ДУА) *Securum* и *Retriiva*, на които бе поверено управлението на нерентабилните заеми на финансовите институции. Активите на засегнатите банки бяха разделени на „добри“ и „лоши“, като последните бяха прехвърлени на едно от двете дружества за управление на активи, главно на *Securum*. Една от характерните черти на шведската програма бе принуждаването на банките да оповестят напълно очакваните загуби и да се определят реалистични стойности на недвижимата собственост и на другите активи. За тази цел органът за финансов надзор затегна своите правила за определяне на вероятни загуби от заеми, както и за устойчивостта на недвижимата собственост. С цел да получи еднородно устойчивостта на активите в недвижимата собственост на банките, които кандидатстват за помощ, банката създаде комитет за устойчивостта, съставен от експерти по недвижимата собственост. В процеса на добросъвестна проверка бяха определени ниските пазарни стойности, което спомогна за ефективното определяне на минимални стойности на активите.

Тъй като участниците на пазара не очакваха цените да паднат под това ниво, търговията продължи⁽¹⁾. В дългосрочен план двете дружества за управление на банкови активи се оказаха успешни в смисъл, че в общи линии бюджетните разходи за подпомагане на финансовата система бяха уравнивешени от приходите, които тези дружества получиха при ликвидирването на своите портфейли.

През 90-те години във Франция бе създаден орган, ползващ се с неограничена институционална държавна гаранция за поемането и постепенното ликвидиране на лошите активи на Credit Lyonnais. „Лошата“ банка финансира придобиването на активите посредством заем, отпуснат от Credit Lyonnais. Поради това бе избегнато вписването на загуби върху активите и бе освободен капитал, равняващ се на активите, претеглени спрямо риска, тъй като с оглед на държавната гаранция заемът, отпуснат на „лошата“ банка е с нулев риск. Комисията одобри варианта „лоша“ банка като помощ за реструктуриране. Основната особеност на този модел е ясното разграничение между „оздравената“ и „лошата“ банка с цел избягването на конфликт на интереси и клаузата за „изчакване на по-добри времена“, която се прилага върху печалбата на оздравената банка в полза на държавата. След няколко години банката бе успешно приватизирана. Прехвърлянето на активи към „лошата“ банка по счетоводна стойност обаче освободи акционерите от отговорността за загубите и с времето се оказва прекалено скъпо за държавата.

Няколко години по-късно в Италия Banco di Napoli бе разделена на „лоша“ и оздравена банка, след като съществуващите акционери поеха загубите, а Министерството на финансите я рекапитализира до необходимото за нейната платежоспособност ниво. Banco Napoli финансира придобиването на скотираните, но все пак обезценени активи, посредством заем, гарантиран от Централната банка и вторично гарантиран от Министерството на финансите. Оздравената банка бе приватизирана година по-късно. Както в случая с Credit Lyonnais, така и в този с Banco di Napoli, не е имало други преки бюджетни разходи за придобиването на лоши активи освен рекапитализацията на банките.

Неотпавна Германия прибягна до олекотен вариант на „лоша“ банка, за да реши проблема с лошите активи на Landesbanken. В случая с SachsenLB получателят бе продаден като действащо предприятие, след като лошите активи на стойност от 17,5 млн. EUR бяха насочени в предприятие със специалната цел (ПСЦ), което да държи активите до техния пайож. Бившият собственик Land of Saxony издаде гаранция за покриване на загубите за около 17 % от номиналната стойност, което според стрес-теста бе прието за абсолютния максимум на възможните загуби (най-благоприятният сценарий е за 2 %). Новият собственик пое по-голямата част от рефинансирането и покри остатъчния риск. За минимален размер на помощта бе приет най-неблагоприятният сценарий от около 4 %. В случая с WestLB портфейл от активи на стойност 23 млрд. EUR бяха насочени към ПСЦ с държавна гаранция от 5 млрд. EUR, за да бъдат покрити окончателните загуби и да бъде предпазен счетоводният баланс от коригиране на стойността на активите съгласно МСФО (Международен стандарт за финансово отчитане). Това позволи на WestLB да предпази счетоводния си баланс от пазарните колебания на активите. Гаранционна такса от 0,5 % бе изплатена на държавата. Общата гаранция все още не е изтекла и се счита за държавна помощ.

В Швейцария правителството създаде нов фонд, в който UBS прехвърли портфейл от токсични активи, чиято стойност бе определена от трета страна преди да бъдат прехвърлени. За да осигури финансирането на фонда, отначало Швейцария наля капитал в UBS (под формата на ценни книжа, които могат да бъдат превърнати в акции на UBS), които UBS незабавно отписа от счетоводния си баланс и прехвърли на фонда. Останалата част от финансирането на фонда бе осигурена от Швейцарската централна банка под формата на заем.

В края на 90-те години условията, по които чешките банки отпуснаха заеми на предприятията, бяха много либерални. Чешките банки сериозно пострадаха от това и се наложи да бъдат спасени от правителството. За да се оздрави банковата система, счетоводните баланси на банките бяха изчиствани на няколко пъти.

През февруари 1991 г. чешкото правителство създаде консолидационна банка (Konsolidační banka, KOB), която да приеме от банковия сектор лошите кредити, натрупани преди 1991 г. — като наследените от централизираната планова икономика, особено тези, които са свързани с търговията с бившите социалистически страни. През септември 2001 г. тази специална банка бе превърната в агенция, която също трябваше да поеме лошите кредити, свързани с „новите иновационни заеми“ (особено така наречените приватизационни, непродуктивни и измамнически заеми).

От 1991 г. големите банки бяха освободени от лошите заеми и от 1994 г. действията се съсредоточиха върху по-малките. В частност фалитът на Kreditní banka през август 1996 г. и последвалото частично изтегляне на вложенията от Agrobanka разклатиха чешката финансова система. Тези програми доведоха единствено до увеличаване на държавния дял в банките през 1995 г. и отново през 1998 г., поради отнемането на лиценза на Agrobanka. Като цяло държавният дял в банките нарасна от 29 % през 1994 г. до 32 % към края на 1995 г.

Освен това през 1997 г. бе одобрена стабилизационна програма в подкрепа на малките банки. В основаната си част тя се състои от замяна на некачествени активи срещу ликвидност, която достига до 110 % от капитала на всяка участваща банка, посредством изкупуването на некачествените активи от специално създадено дружество, наречено Česká finanční, което впоследствие препродава остатъчните активи в срок от 5 до 7 години. Шест банки заявиха участие в програмата, но пет от тях бяха изключени, след като не успяха да спазят нейните критерии и впоследствие прекратиха дейността си. Поради това стабилизационната програма не се увенча с успех и бе спряна.

⁽¹⁾ Това ярко контрастира с японската политика, която определи прекалено високи стойности за „лошите“ активи и по този начин замрази пазара на недвижима собственост за около десетилетие.

Към края на 1998 г. са били издадени лицензи на 63 банки (от тях 60 преди края на 1994 г.). От края на септември 2000 г. 41 банки и банкови клонове на чуждестранни банки продължиха дейността си, 16 бяха предмет на извънредни процедури (8 в ликвидация, а други 8 в производство по несъстоятелност), 4 се сляха с други банки, а лицензът на една чуждестранна банка бе отнет, тъй като тя не започна никаква дейност. От оставащите 41 институции (включително и СКА), 15 бяха банки под местен контрол и 27 под чужд, в това число чуждестранни филиали и клонове.

През май 2000 г. влязоха в сила изменените Закон за несъстоятелността и ликвидацията и Закон за обществените търгове, което спомогна за ускоряването на производствата по несъстоятелност и уравнивяването на правата на кредиторите и на длъжниците, като на специализирани дружества или юридически лица бе разрешено да действат като синдици в производствата по несъстоятелност, и посредством възможността за договарянето на извънсъдебни споразумения.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Определение за категории („кошници“) допустими активи и пълно оповестяване на обезценените активи, както и на цялата стопанска дейност на дадена банка**I. Определение за категории („кошници“) допустими активи**

Определението на кошници от обезценени финансови активи на банките следва да бъде общ знаменател, основан на вече съществуващи категории, използвани за:

1. приоритетно докладване и остойностяване (базелски стълб 3 = Директива за капиталовите изисквания (ДКИ) приложение XII; FINREP и COREP);
2. финансово докладване и остойностяване (IAS 39 и особено IFRS 7);
3. специализирано *ad hoc* докладване за кредитната криза: разработките относно прозрачността на Международния валутен фонд, Форума за финансова стабилност, Roubini и Комитета на европейските органи за банков надзор — CEBS.

При определянето на кошницата от активи използването на общ знаменател от съществуващи категории за докладване и остойностяване от активи ще:

1. премахне всяка допълнителна тежест за банките при докладването;
2. направи възможно оценяването на кошницата от обезценени активи на отделните банки въз основа на общности и световни приблизителни изчисления (което може да е от значение за определяне на „икономическата стойност“ в определен момент); както и
3. осигури обективни (изпитани) отправни точки за остойностяването на обезценените активи.

Като се има предвид гореизложеното, Комисията предлага следните кошници от финансови активи като отправни точки за определянето на „икономическата стойност“ и на облекчението на обезценените активи:

Таблица 1

I. Структурирано финансиране/секюритизирани продукти						
	Вид продукт	Счетоводна категория	База за остойностяване на схемата			Забележки
			Пазарна стойност	Икономическа стойност	Трансферна стойност	
1.	RMBS	FVPL/AFS (*)				Допълнително подразделени според: географската област, старшинството на транша, рейтингите, обвързаните с рискови ипотечни кредити или с Alt-A активи, други основни активи, падежа, резервите и амортизациите.
2.	CMBS	FVPL/AFS				
3.	CDO	FVPL/AFS				
4.	ABS	FVPL/AFS				
5.	Корпоративни дългове	FVPL/AFS				
6.	Други заеми	FVPL/AFS				
			Общо			
II. Несекюритизирани заеми						
	Вид продукт	Счетоводствена категория	База за остойностяване на схемата			Забележки
			Разходи (**)	Икономическа стойност	Трансферна стойност	
7.	Предприятия	HTM/L&R (*)	Разходи (**)			Допълнително подразделени според: географската област, контрагентен риск (PD), смекчаване на кредитния риск (с допълнителна гаранция) и структури на падежите; резервите и амортизациите.
8.	Жилища	HTM/L&R	Разходи			
9.	Други лични заеми	HTM/L&R	Разходи			
			Общо			

(*) FVPL = Fair value through profit and loss = trading portfolio + fair value option); НЗП = наличен за продажба, ЗДП = задържан до падежа, З&В = заеми и взимания.

(**) Разходите се равняват на счетоводната стойност на заема минус обезценяването.

II. Пълно оповестяване на обезценените активи и свързаните с тях стопански дейности

Въз основа на кошниците от активи, посочени в таблица 1, предоставената информация относно обезценените активи на дадена банка, които подлежат на мярка за облекчение на активите, следва да бъдат представени с допълнителни обяснения, както се препоръчва в колоната „Забележки“ в таблица 1.

Въз основа на добрите практики, съблюдавани от Комитета на европейските органи за банков надзор ⁽¹⁾ (КЕОБН), относно оповестяването на дейности, засегнати от пазарната нестабилност и информацията за дейностите на банките, свързани с обезценените активи, и които ще бъдат включени в прегледа на жизнеспособността, могат да бъдат структурирани по следния начин:

Таблица 2

Съблюдаваните от КЕОБН добри практики	Група за висш надзор (SSG): Оповестяване на водещите практики
<p>Бизнес модел</p> <ul style="list-style-type: none"> — Описание на бизнес модела (т.е. на причините за впускане в дейностите и приносът в процеса на създаване на стойност) и, ако е приложимо, въведените промени (напр. в резултат на кризата). — Описание на стратегиите и целите. — Описание на важността на дейностите и на приноса към стопанската дейност (описание включва количествен анализ). — Описание на вида дейности, включително и описание на инструментите, както и на тяхното функциониране и критериите за подбор, на които трябва да отговарят продуктите/инвестициите. — Описание на ролята и на степента на участие на институцията, т.е. ангажименти и задължения. 	<ul style="list-style-type: none"> — Дейности (SPE) (*). — Естество на излагане на риск (гарант, доставчик на ликвидни средства и/или подобряване на кредити) (SPE). — Качествен анализ на политиката (LF).
<p>Рискове и тяхното управление</p> <ul style="list-style-type: none"> — Описание на естеството и степента на рисковете, възникнали във връзка с дейностите и инструментите. — Описание на практиките за управление на риска, които са от значение за дейностите, описание на всички отчетени слабости в корективните мерки, предприети за тяхното отстраняване. — В контекста на настоящата криза особено внимание трябва да бъде обърнато на риска от недостатъчна ликвидност. 	
<p>Въздействие на кризата върху резултатите</p> <ul style="list-style-type: none"> — Количествено и качествено описание на резултатите с акцент, поставен върху загубите (ако е приложимо) и намаляването на стойността с въздействие върху резултатите. — Разбивка между намаляване на стойностите-загубите по вид продукти и инструменти, засегнати от кризата (CMBS, RMBS, CDO, ABS и LBO и допълнителна разбивка според различни критерии). — Описание на причините и факторите, довели до оказаното въздействие. — Сравнение на i) въздействията между (съответните периоди) и ii) счетоводния баланс на приходите преди и след въздействието на кризата. — Разграничаване на намаляването на стойността между реализиране и нереализирани суми. — Описание на влиянието на кризата върху курса на акциите на предприятието. — Оповестяване на максималната загуба и описание на начина, по който институцията може да бъде засегната от допълнителен спад или от съживяването на пазара. — Оповестяване на въздействието върху резултатите от движенията на кредитния спред, свързан със собствения пасив, и метода използван за определяне на това въздействие. 	<ul style="list-style-type: none"> — Промяна в излагането на риск спрямо първоначалния период, а именно продажбите и намаляването на стойността (CMB/LF).

⁽¹⁾ Източник: Доклад на КЕОБН (Комитета на европейските органи за банков надзор) относно прозрачността на дейностите на банките и продуктите, засегнати от неотдавнашната пазарна нестабилност от 18 юни 2008 г.

Съблюдаваните от КЕОБН добри практики	Група за висш надзор (SSG): Оповестяване на водещите практики
<p>Видове и нива на излагане на риск</p> <ul style="list-style-type: none"> — Номинална сума (или амортизиран разход) и справедлива стойност на текущото излагане. — Сведения за защита на кредита (напр. чрез суапове за кредитно неизпълнение) и нейния ефект върху излагането. — Информация относно броя на продуктите. — Подробно оповестяване на излагането с разбивка по: <ul style="list-style-type: none"> — ниво на сигурност на транша, — ниво на кредитното качество (например рейтинги, качество на инвестицията, дата на издаване), — географски произход, — дали излаганията на риск са породени, запазени, складираны или закупени, — характеристики на продукта: например рейтинги, дял на рисковите ипотечни кредити, сконтони проценти, свързочни точки, спредове, финансиране, — характеристики на основните активи: например дата на издаване, съотношения заем/стойност, информация за запорите, средно претеглена продължителност на основните активи, вероятната бързина на предсрочно погасяване, очаквани кредитни загуби. — Хронология на промените в излагането между съответните периоди за докладване и основните причини (продажби, преотстъпвания, покупки, и т.н.). — Анализ на неконсолидираните излагания (или които са били открити в хода на кризата) и свързаните с тях причини. — Излагане на риск, свързан със специализираните застрахователи и застрахованите активи: <ul style="list-style-type: none"> — номинални суми (или амортизиран разход) на застрахованите излагания, както и размера на закупената кредитна защита, — справедлива стойност на текущите излагания, както и на свързаната с тях кредитна защита, — реализирани и нереализирани суми на намаляването на стойността и на загубите. — Разбивка на излагането на риск по рейтинги и контрагенти. 	<ul style="list-style-type: none"> — Размер на носителя спрямо общото рисково излагане на предприятието (SPE/CDO). — Обезпечение: вид, траншове, кредитен рейтинг, индустрия, географско разпространение, среден падеж, дата на издаване (SPE/CDO/CMB/LF). — Защити (хеджиране), включително излагане на риск свързан със специализираните застрахователи, други контрагенти (CDO). Платежоспособност на контрагентите, осигуряващи защитата (CDO). — Глобални заеми, RMBS, деривати, други (O). — Подробности относно качеството на превода (като рейтинг на кредита, съотношения заем/стойност, измерване на резултатността) (O). — Промяна в излагането на риск спрямо първоначалния период, а именно продажбите и намаляването на стойността (CMB/LF). — Разграничаване на консолидираните от неконсолидираните носители. Причини за консолидирането (ако е приложимо) (SPE). — Финансирано излагане и нефинансирани ангажименти (LF).
<p>Счетоводни политики и въпроси, свързани с остойностяването</p> <ul style="list-style-type: none"> — Класификация със счетоводна цел на сделките и на структурираните продукти и свързаните с тях счетоводни обработки. — Консолидация на SPE и на другите носители (като VIE) и асимилирането на последните със структурираните продукти, засегнати от кризата на рисковите ипотечни кредити. — Подробно оповестяване на справедливите стойности на финансовите инструменти: <ul style="list-style-type: none"> — финансовите инструменти, към които се прилага справедливата стойност, — йерархия на справедливите стойности (разбивка на всички излагания на риск, измерени по справедлива стойност на различните нива от нейната йерархия и разбивка между касовите и дериватните инструменти, както и оповестяване на преминаването от едно ниво в друго), — обработване на печалбата от ден 1 (с качествена информация), — използване на опцията за справедлива стойност (включително и условията за това използване) и съответните суми (със съответните разбивки). — Оповестяване на техниките за моделиране, използвани за остойностяването на финансовите инструменти, включително и анализ на следното: <ul style="list-style-type: none"> — описание на моделиращите техники и на инструментите, към които се прилагат, — описание на процеса на остойностяване (особено анализа на хипотезите и производствените фактори, на които моделите се основават), — вид на адаптирането, приложено, за да отрази риска на модела и на други видове несигурност, свързани с остойностяването, — чувствителност на справедливите стойности, както и — кризисни сценарии. 	<ul style="list-style-type: none"> — Методологии за остойностяване и първични движещи сили. (CDO). — Адаптиране на кредитното остойностяване на конкретни контрагенти (CDO). — Зависимост на остойностяването от промените в основните хипотези и данни (CDO).

Съблюданите от КЕОБН добри практики	Група за висш надзор (SSG): Оповестяване на водещите практики
<p>Други въпроси на оповестяването</p> <p>— Описание на политиките за оповестяване и на принципите, които се спазват при оповестяване и финансово отчитане.</p>	
<p>Въпроси, свързани с тяхното представяне</p> <p>— Доколкото е възможно, за разбирането на участието на дадена институция в определен вид дейности, съответните оповестявания следва да бъдат съсредоточени на едно място.</p> <p>— Когато информацията е разпръсната между различни страни и източници, следва да бъдат предоставени ясни съпоставими сведения, които да позволят на заинтересования читател да се ориентира между различните страни.</p> <p>— С цел подобряване на яснотата във възможно най-голяма степен описателните оповестявания трябва да бъдат допълнени с нагледни таблици и схеми.</p> <p>— Институциите следва да гарантират, че използваната за описанието на сложни инструменти и сделки терминология, е съпътствана от ясни и адекватни обяснения.</p>	
<p>(*) В доклада на SSG, всяка характеристика отговаря на определен вид SPE или на всички в тяхната цялост, а именно SPE (Special Purpose Entities in general) (Образування със специална цел като общо понятие), LF (Leveraged Finance) ЗФ (Заемно финансиране), CMB (Commercial Mortgage-Backed Securities) (Ценни книжа, обвързани с ипотека върху търговска недвижима собственост), O (Other sub-prime and Alt-A Exposures) (Други излагания на рискови ипотечни кредити и Alt-A излагания), CDO (Collateralised Debt Obligations) (Ценни книжа, гарантирани с вземания).</p>	

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Принципи и етапи на остойносттаването и ценообразуването**I. Методология и процедура по остойносттаване**

За целите на облекчаване на активите, мерките следва да бъдат класифицирани според примерните таблици 1 и 2 в приложение III.

Определянето на реалната икономическа стойност за целите на настоящото съобщение (вж. раздел 5.5) следва да се базира на измерими пазарни данни и реалистични и предпазливи хипотези относно бъдещите парични потоци.

Методът за остойносттаване, който да се приложи към допустимите активи, следва да бъде одобрен на общностно ниво и може да се променя в зависимост от активите или от комбинацията от засегнати активи. Когато това е възможно, докато активът съществува, остойносттаването следва периодично да бъде актуализирано в зависимост от пазарното развитие.

В миналото бяха изпробвани няколко варианта за остойносттаване с различна успеваемост. Когато пазарната стойност на някои категории активи е относително сигурна, полезна се оказва процедурата на обрънатия търг. Този подход обаче не беше удачен за оценяването на по-сложни активи в САЩ. При по-голяма несигурност относно пазарните стойности подходящи са усъвършенствените тръжни процедури, а за определянето на цената на всеки актив ще е необходим по точен метод. За съжаление обаче, не е лесно той да бъде създаден. Моделираните изчисления за сложни активи представляват алтернатива, но техният недостатък е, че са силно зависими от залегналите в тях хипотези ⁽¹⁾.

Вариантът с прилагането на еднакви коефициенти за намаляване счетоводната стойност на всички сложни активи като цяло ще опрости процеса на остойносттаване, въпреки че води до по-неточна цена на всеки отделен актив. Централните банки имат съществен опит в определянето на критерии и параметри за гарантиране на рефинасирането и той може да послужи като полезна база за сравнение.

Независимо от избрания модел процесът на остойносттаване и особено оценяването на вероятността от бъдещи загуби следва да се базира на строг стрес-тест спрямо хипотезата за продължителна световна рецесия.

Остойносттаването трябва да се базира на международно признати стандарти и показатели. Обща методология, приета на общностно ниво, и последователно прилагана от държавите-членки, до голяма степен би допринесла за намаляване на опасенията относно надвисналата върху равнопоставеността опасност, която произтича от евентуалните сериозни последици от прилагането на неуеднаквени методи за остойносттаване. При оценяването на методите за остойносттаване, използвани от държавите-членки за мерките за облекчение на активите, по принцип Комисията ще се консултира с експертни групи по остойносттаването ⁽²⁾.

II. Ценообразуването на държавната подкрепа въз основа на остойносттаването

Остойносттаването трябва да се различава от ценообразуването на мярката за помощ. Покупка или гаранция въз основа на установената текуща пазарна стойност или „реалната икономическа стойност“, като се имат предвид прогнозите за бъдещите парични потоци, при условие че активът се държи до неговия падеж, на практика ще надхвърлят сегашните възможности на банките получателки за споделяне тежестта ⁽³⁾. Целта на ценообразуването е трансферната стойност да се приближи възможно най-много до определената реална икономическа стойност. Въпреки че предполага известно предимство в сравнение с текущата пазарна стойност, а следователно и държавна помощ, ценообразуването въз основа на „реалната икономическа стойност“ може да бъде възприето като противовес на настоящите пазарни преувеличения, подхранвани от текущата криза, която доведе до влошаването и дори до рухването на някои пазари. Колкото по-голямо е отклонението на трансферната стойност от „реалната икономическа стойност“, а следователно и размера на помощта, толкова по-належаща е необходимостта от коригиращи мерки за гарантирането на точно ценообразуване във времето (например чрез клаузи за по-добри времена) и нуждата от по-задълбочено реструктуриране. Приемливото отклонение от резултата на остойносттаването следва да бъде по-ограничено за активите, чиято стойност може да бъде установена въз основа на надеждни пазарни данни, отколкото за тези, които се търгуват на неликвидни пазари. Неспазването на тези принципи представлява ясен знак за необходимостта от радикално реструктуриране и компенсаторни мерки, и дори за закриване по съответния ред.

При всички положения ценообразуването на облекчение за активите трябва да включва възнаграждение за държавата, което адекватно отчита рисковете от бъдещи загуби, които надхвърлят предвидените при определянето „реалната икономическа стойност“ и всички допълнителни рискове, свързани с факта, че трансферната стойност е над реалната икономическа стойност.

Такова възнаграждение може да бъде осигурено, като се определи трансферна цена на активите под „реалната икономическа стойност“ до такава степен, че да осигури адекватна компенсация за риска под формата на съизмеримо с него потенциално повишение или чрез съответното адаптиране на гаранционната такса.

⁽¹⁾ При всички положения търгът ще е възможен единствено за хомогенни категории активи и при наличието на голям брой потенциални купувачи. Освен това ще се наложи въвеждането на минимална цена, за да се защитят интересите на държавата и механизмът за дължими възстановявания, в случай че крайните загуби надхвърлят минималната цена, така че да се осигури достатъчно участие на банката получател в загубите. За да бъдат оценени подобни механизми, ще трябва да бъдат представени съпоставителни сценарии между гаранционните схеми и схемите за купуване, както и стрес-тест, с който да се гарантира тяхната равностойност.

⁽²⁾ Комисията ще се възползва от правото си да се консултира с експертни групи по остойносттаването, както в другите производства за държавна помощ, в които може да прибегне до външни експертни мнения.

⁽³⁾ Виж раздел 5.2.

Определянето на необходимата целева възвръщаемост може да се „вдъхнови“ от вознаграждението, което би било поискано за мерки за рекапитализация до размера на ефекта от планираното облекчение върху собствения капитал на банката. Това следва да съответства на съобщението на Комисията относно рекапитализация на финансовите институции в условията на настоящата финансова криза: ограничаване на помощта до необходимите минимални равнища и предпазни мерки срещу излишното нарушаване на конкуренцията, като се взимат под внимание конкретните характеристики на мерките за облекчение на активите и особено фактът, че те се излагат на по-голям риск от капиталовите инжекции ⁽¹⁾.

Системата на ценообразуване може също да включва дългосрочни опции (варанти) за издаването на акции, които по стойност се равняват на актива (което предполага, че заплатената по-висока цена ще доведе до евентуално по-голям капиталов дял). Подобен модел на ценообразуване може да представлява сценарий, в който опциите (вариантите) да бъдат върнати на банката, ако активите бъдат продадени от „лошата“ банка, и ако е достигната необходимата целева възвръщаемост. Ако активите не осигурят тази възвръщаемост, банката следва да плати разликата в брой, за да бъде достигната целевата възвръщаемост. Ако банката не плати в брой, държавата-членка ще продаде опциите, за да достигне до целевата възвръщаемост.

В случай на предоставяне на гаранция за активи, гаранционната такса може да бъде платена под формата на акции с фиксирана сложна лихва, която представлява целевата възвръщаемост. Ако гаранцията бъде използвана, държавата-членка може да превърне опциите в акции на стойност равна на сумата, покрита от гаранцията.

Всяка система на ценообразуване трябва да гарантира, че цялостното участие на банките (в загубите) намалява нетния размер на държавната намеса до необходимия минимум.

⁽¹⁾ В случай на предоставяне на гаранция за активи, трябва да се обърне внимание на факта, че за разлика от мерките за рекапитализация, тя не осигурява ликвидност.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Процедура за държавна помощ

Държавите-членки, които уведомяват Комисията относно мерки за облекчение на активите, трябва да предоставят подробна информация относно всички елементи от значение за оценката на мерките за държавна помощ съгласно правилата за държавна помощ, определени в настоящото съобщение ⁽¹⁾. Тя ще включва подробно описание на методологията за остойностяване и предвиденото привеждане в действие, както и независима експертна оценка от трета страна ⁽²⁾. Комисията ще даде одобрение за срок от шест месеца, при условие че бъдат представени план за реструктуриране и преглед на жизнеспособността за всяка институция получател в рамките на три месеца от включването ѝ в програмата за облекчение на активите.

Когато на банка е отпусната помощ, като индивидуална мярка или по одобрена схема за облекчение на активите, държавата-членка трябва да предостави на Комисията най-късно с уведомлението за плана за реструктуриране или прегледа на жизнеспособността подробна информация относно включените активи и тяхното остойностяване към момента на отпускане на индивидуалната помощ, както и със заверените и утвърдени резултати от оповестяването на обезценените активи, включени в мярката за облекчение ⁽³⁾. Пълният преглед на дейностите на банката и нейният счетоводен баланс следва да бъдат представени възможно най-бързо с цел започване на дискусии относно подходящото естество и размер на реструктурирането много преди официалното представяне на плана за реструктуриране с оглед на ускоряването на този процес и осигуряването на яснота и правна сигурност възможно най-бързо.

За банките, които вече ползват други форми на държавна помощ под формата на одобрена гаранция, размяна на активи, схеми за рекапитализация или индивидуални мерки, за всяка помощ по схема за облекчение трябва да бъде докладвано в рамките на съществуващите задължения за докладване, с което Комисията да добие ясна представа за многобройните мерки за държавна помощ в полза на отделните получатели и да оцени по-добре ефективността на предишните мерки и участието, което държавата-членка предлага да въведе в общата оценка.

С оглед на адекватността на планираното реструктуриране и на корективните мерки ⁽⁴⁾ посредством ново решение Комисията отново ще оцени помощта, отпусната с временно одобрение, и ще разгледа нейната съвместимост за период, надхвърлящ 6 месеца.

На всеки шест месеца държавите-членки трябва да изпращат доклад на Комисията относно функционирането на програмите за облекчение на активите и изпълнението на плановете за реструктуриране. Когато държавата-членка пошежи на задължение за докладване на други форми на помощ в полза на своите банки, докладът трябва да бъде допълнен с нужната информация относно мерките за облекчение на активите и плановете за реструктуриране на банките.

⁽¹⁾ Насърчават се контактите на етапа, преобладаващ уведомлението.

⁽²⁾ Вж. раздел 5.5 по-горе и приложение IV.

⁽³⁾ Трябва да бъде представено писмо от директора на надзорния орган, който заверява подробните резултати.

⁽⁴⁾ За да се улесни работата на държавите-членки и на Комисията, Комисията е готова да разглежда групирани уведомления за подобни случаи на реструктуриране/закриване. Комисията може да счете, че не е необходимо да се представи план за класическо закриване на институция или когато размерът ѝ е незначителен.